

1.1 | Aanpak communicatie

Ontwikkelen

De communicatiestrategie heeft ook teamleden gecoacht op individuele positionering en communicatie.

Doel

Het Programma Nieuwe Energie aanvullen met een programmatische aanpak van communicatie.

Onze aanpak

Het programma Nieuwe Energie en daarmee het Opgave team Nieuwe energie is de laatste twee jaar sterk gegroeid. We zien de behoefte aan meer en beter gecoördineerde communicatie. We hebben daarom een aanpak gemaakt ter verbetering van de te kiezen communicatielijn/en, het zien van communicatiekansen en momenten, creëren van content, het bewaken van frequentie en uniformiteit. Hiervoor hebben we tijdelijk een communicatiestrategie aan ons opgaveteam toegevoegd.

Resultaten

In december 2024 heeft de communicatiestrategie onze communicatiestrategie opgeleverd. Dit biedt ons praktische handvaten voor communiceren over het waarom, wanneer en met wie. Deze afwegingen zijn nu een vast onderdeel van teamacties en -besluiten. Daarnaast hebben we de verbinding met cluster Communicatie operationeel verbeterd. De aanbevelingen voor verbetering van de verbinding met Team Gebied en Energieloket pakken we op in 2025.

1.2 | Dialoogplatform Energietransitie

Co-creëren

Doel

Het toetsen van beleid en het krijgen van advies ter verbetering van draagvlak voor de energietransitie

Onze aanpak

Via het Dialoogplatform Energietransitie (DET) bespreken wij de energietransitie met vertegenwoordigers van belangenverenigingen en inwoners. In 2024 is gestart met een serie avonden op basis van het BOB-model (beeldvorming-oordeelsvorming-besluitvorming). Hierin stelde de gemeente de agenda. Het beoogd resultaat was een concreet advies aan het college geschikt voor uitwerking in beleid.

Resultaten

We hebben één serie bijeenkomsten georganiseerd rondom het thema 'Platteland Aardgasvrij'. Deze serie bestond uit drie avonden. De avonden werden begeleid door onafhankelijke moderatoren en voorafgaand werden bezoekers voorzien van een informatiepakket met het programma en achtergrondinformatie. Tijdens de afsluiting van de laatste avond werd een geschreven advies vanuit de participanten, gezamenlijk met een ambtelijke duiding, aangeboden aan de wethouder.

1.3 | Warmte- / Koudeprogramma

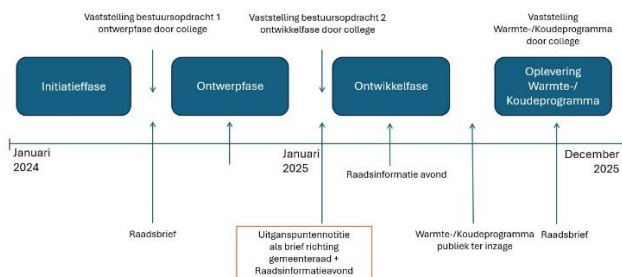
Doel

Met het Warmte-/Koudeprogramma geven wij onze inwoners inzicht in de gemeentelijke plannen en richting in de warmtetransitie voor de komende 10 jaar.

Onze aanpak

Het Warmte-/Koudeprogramma is een verplicht programma vallend onder de Omgevingswet. Inhoudelijk is het de opvolger van de in 2021 vastgestelde Transitievisie Warmte. De uitgangspunten van destijds stellen we bij aan de hand van nieuwe inzichten en ontwikkelingen. In 2024 zijn we gestart met het evalueren van ons huidige besluit, op basis daarvan is een bestuursopdracht vastgesteld. We volgen een projectmatige aanpak die in verschillende fases is opgedeeld. Het doel is het Warmte-/Koudeprogramma eind 2025 op te leveren.

Deze zullen als input dienen voor een door de raad vast te stellen eisenpakket (uitgangspuntennotitie) voor een Warmte-/Koudeprogramma dat eind 2025 opgesteld zal worden. We doen opleidingen en doen kennis op over innovaties en goede voorbeelden. We zijn ook samen met de andere gemeenten een onderzoek gestart naar de mogelijke warmtebronnen voor de Achterhoek.

Resultaten

In 2024 is een bestuursopdracht door het college vastgesteld. Ook hebben er al twee deelsessies voor de interne participatie plaatsgevonden.

1.4 | Kaders natuurvriendelijk isoleren

Faciliteren

Doel

Het in lijn brengen van de Berkellandse isolatieopgave met Europese en Nederlandse wet- en regelgeving.

Onze aanpak

Wij volgen de landelijke koers in het dossier Natuurvriendelijk isoleren. Dit is noodzakelijk om de isolatieopgave binnen wet- en regelgeving te laten plaatsvinden. Daarvoor maken we een Soortenmanagementplan (SMP). Dit jaarrond ecologisch onderzoek schrijft een mitigatieopgave voor met als doel het in stand houden van beschermde (gebouw bewonende) diersoorten. Dit specialistisch onderzoek moeten we aanbesteden. We wachten hiervoor nog op de voorgeschreven handreiking vanuit het bevoegd gezag (de provincie). In de tussenliggende periode vervullen wij een mitigatieverplichting voor de op dit moment geldende gedoogconstructie 'Natuurvriendelijk Isoleren'.

Resultaten

In 2024 heeft Natuurinclusief B.V. een plan van aanpak voor een Berkellands SMP opgesteld. Dit gaf ons een schatting van de kosten en een vaststelling van het onderzoeksgebied.

Deze informatie kunnen we gebruiken voor de specificaties van het SMP. Daarnaast hebben we de taak voor de gedoogconstructie, waarvoor een inspanningsverplichting geldt, bij Faunus B.V. neergelegd.

De afstemming met de provincie in 2024 was moeizaam met weinig voortgang. We voelden ons genoodzaakt dit ook bestuurlijk te agenderen via een brief naar de gedeputeerde, en daaropvolgend een brief naar het college van Gedeputeerde Staten. December 2024 ontving de gemeente Berkelland schriftelijk excuses. Vanwege ons dringend contact hebben wij de belofte gekregen mee te mogen lezen met de concept handreiking vanuit Gelderland.

Maar formele kaders hebben we nog steeds niet, daarom werken we aan een brandbrief namens de Achterhoek en stemmen dit af met de andere Gelderse regio's.

1.5 | Verduurzamen woningen buitengebied

Doel

Onderzoeken in hoeverre en waarom verduurzaming in het buitengebied achterblijft vergeleken met de kernen.

Onze aanpak

Het buitengebied gaat mee in de energietransitie. Dit betekent dat ook de woningen in het buitengebied in 2050 aardgasvrij moeten zijn. Uit een evaluatie van het Energieloket Achterhoek blijkt dat inwoners in het buitengebied veel minder gebruik maken van subsidies en ondersteuning voor verduurzaming. Ook zijn er weinig initiatieven om op eigen kosten te verduurzamen.

De vraag waar dit aan zou kunnen liggen hebben we voorgelegd aan team Platteland en externe stakeholders zoals adviseurs en aannemers.

Data-analyse hebben we gebruikt om verder te verdiepen. Verschillende datasets met pandkenmerken en gebiedsinformatie hebben we gecombineerd. Het buitengebied hebben we ingedeeld in 11 gebieden. Het deelgebied is een eenheid wat betreft ontstaans-geschiedenis, functies en mogelijke kansen en ontwikkelingen. De data zijn verwerkt in een viewer/dashboard met verschillende kaartlagen, die gecombineerd kunnen worden.

Resultaten

Resultaten kwalitatief onderzoek

Uit het onderzoek komt naar voren dat de belangrijkste redenen zijn:

Verduurzaming van woningen in het buitengebied is kostbaar (omvang en leeftijd). Verduurzaming is bouwkundig complex, vooral bij panden zonder kruipruimte.

Oudere bewoners investeren niet meer in verduurzaming.

Agrarische bedrijven kiezen eerst voor verduurzaming van het bedrijf.

Verduurzaming is een van de vele aandachtspunten in het buitengebied.

Verduurzaming is kostbaar en complex. Verduurzaming is slechts één van de vele uitdagingen in het buitengebied, naast landbouwtransitie, sloop van gebouwen, natuurmaatregelen en klimaatadaptatie. Het is een klein onderdeel van de bredere ontwikkeling naar een toekomstbestendig buitengebied, maar moet wel een plaats krijgen.

Resultaten data-analyse

Bijna de helft van de woningen in het buitengebied is voor 1945 gebouwd. Uit het onderzoek blijken de woningen in 3 logische leeftijdscategorieën te verdelen: voor 1599, tussen 1600 en 1900, en tussen 1900 en 1945. Er zijn grote verschillen in bouwleeftijd en type woningen tussen de deelgebieden. Een generieke aanpak voor het hele buitengebied ligt niet voor de hand.

De data geven nog onvoldoende inzicht in de huidige staat van verduurzaming en de opgave om in 2050 aardgasvrij te zijn.

De variaties vraagt om maatwerkoplossingen. Daarnaast is de toekomstige invulling, beheer en onderhoud van een pand bepalend voor de wijze van verduurzaming.

2.1 | Achterhoeks Energieloket

Informeren en adviseren

We zien dat het aantal telefoontjes ten opzichte van 2023 is teruggelopen. Daar tegenover staat dat het aantal totale adviezen ongeveer gelijk is gebleven.

Doel

Het Energieloket Achterhoek voorziet onze inwoners van informatie en gericht advies over energiebesparing in en rond het huis.

Onze aanpak

Wij financieren samen met de andere Achterhoekse gemeenten het Energieloket Achterhoek. Zij biedt namens ons een brede dienstverlening rondom het thema energiebesparing. Hiervoor heeft zij een telefoondienst die op werkdagen tussen 9.00-17.00 uur bereikbaar is. Daarnaast houden we sinds 2024 eens per maand Locket op Locatie. Ook is het mogelijk een adviseur of een energiecoach aan huis te krijgen.

Resultaten

De volgende activiteiten zijn uitgevoerd voor Berkelland binnen de rol van loketfunctie:

Loketfunctie	
Telefoontjes	430
Bezoekers Locket op Locatie	43
Gesprekken Locket aan Huis	50
Gesprekken energiecoaches	19
Telefonisch consult financiële regelingen	63
Telefonisch consult energie	14
Bezoek aan Huis	38

2.2 | Heerlijk thuis in Huis

Adviseren

Doel

Bewustwording vergroten bij inwoners over langer zelfstandig, veilig, comfortabel én duurzaam thuis wonen en helpen bij verbeteringen, waar nodig.

Onze aanpak

De hoofdactiviteit is woongelukgesprekken. Een vrijwillige wooncoach komt langs voor een gesprek van 1,5-2 uur. Na het gesprek ontvangen inwoners per post een persoonlijk adviesrapport. Hierin staan tips die mogelijk bijdragen aan het woongeluk. Na 4 weken worden inwoners nog eens gebeld voor nazorg.

Resultaten

De gesprekken werden erg gewaardeerd, circa de helft van de deelnemers is tot nadenken aangezet. Dus het lijkt een goede manier te zijn om het gesprek te voeren en inwoners meer bewust te maken van thema's die nog steeds hoog op de agenda staan; vergrijzende bevolking, langer thuis wonen, belang van doorstroming, duurzaamheid, sociale basis, zelfredzaamheid en zorg.

Ook krijgen de wooncoaches door achter de voordeur te komen andere problematiek te zien en kunnen de coaches hiermee helpen en richting geven (en terugkoppelen richting gemeente).

Een aantal uitkomsten in cijfers:

Eind oktober 2024 zijn er in 3 jaar tijd ca. 435 gesprekken gevoerd

De gemiddelde respons op de uitnodigingen van de woongelukgesprekken is 4,6%. Er is vooraf ingezet op een respons van 8-10%.

De helft van de deelnemers geeft aan dat ze nadenken om actie te ondernemen naar aanleiding van het gesprek.

Het percentage mensen dat specifiek nadenkt of overgaat tot verhuizen of verduurzamen ligt tussen de 6 en 8%.

We bereiken hierbij vooral inwoners van 70+. Het streven om ook inwoners van 50+ te bereiken is niet gelukt. Het doel lijkt bij de jongere doelgroep nog niet te leven.

De vooraf gestelde doelstelling van 600 gesprekken in drie jaar is helaas niet gehaald. Desondanks concluderen we wel dat 'bewustwording bij de inwoners' de belangrijkste bijdrage van de woongelukgesprekken is geweest. De realisatie van verbeteringen en voorzieningen blijken in de praktijk lastig te meten, omdat niet iedere inwoner direct overgaat tot actie maar dit ook bijvoorbeeld een jaar kan uitstellen.

2.3 | Toekomstbestendig Wonen Lening

Faciliteren

Doel

Huiseigenaren ondersteunen bij het verduurzamen en moderniseren van hun woning in Berkelland

Onze aanpak

Sinds 2013 bieden wij huiseigenaren leningen voor verduurzaming aan. Vanaf 2020 doen we dit via de Toekomstbestendig Wonen lening ook met cofinanciering van de provincie. We bieden 4 verschillende producten tegen een aantrekkelijk rentepercentage aan, ieder gericht op een eigen doelgroep. Het Energieloket Achterhoek voert de lening uit, Stimuleringsfonds Volkshuis Nederland beheert onze middelen.

Resultaten

In 2024 zijn in totaal 61 nieuwe leningen aangevraagd. Daarmee is per lening gemiddeld 26.845 euro aangevraagd. Hiermee is het aantal leningen dat in Berkelland is aangevraagd teruggelopen t.o.v. 2023. Dit is eenzelfde patroon als in andere gemeenten in de regio. Een verklaring hiervoor kan liggen in de normalisering van energieprijzen, onzekerheid over de salderingsregeling of belemmeringen voor isoleren. Op een incidentele kleine betalingsachterstand na, worden alle leningen terugbetaald.

Het uitgeven van de lening is voor de gemeente ook in 2024 budgetneutraal.

Ontvangen aflossingen	€ 308.999
Ontvangen rente	€ 41.588
Verstreekte leningen	€ -606.160
Betaalde vergoedingen SVn	€ -14.628
Resterend budget (per 28-02)	€ 495.085
Bestedingsruimte (per 28-02)	€ 281.619

De weergegeven bestedingsruimte is nog exclusief de tegoeden vanuit de terugbetaalde duurzaamheidsleningen (voorganger van de Toekomstbestendig Wonen lening).

2.4 | Berkelland Bespaart

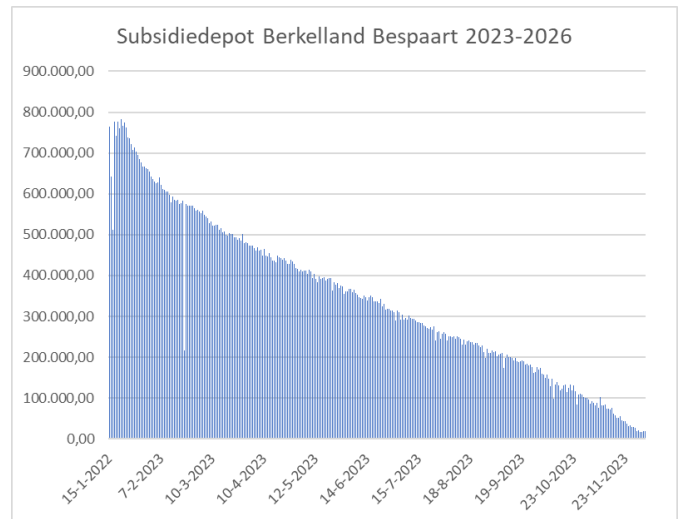
Subsidiëren

Doel

Het stimuleren van huiseigenaren bij de verduurzaming van de eigen woning.

Onze aanpak

De gemeenteraad heeft vanaf 2023 800.000 euro beschikbaar gesteld om inwoners te ondersteunen bij de verduurzaming van de eigen woning. Dit geld is ingezet voor de laagdrempelige subsidie Berkelland Bespaart, een voortzetting van een sinds 2009 bestaande subsidieregeling (voor 2019: 'Achterhoek Bespaart'). Woningeigenaren kwamen in aanmerking voor een subsidie van 1/3 van het geïnvesteerde bedrag met een maximum van 500 euro. Uitvoering van de subsidieregeling was belegd bij ons Klant Contact Centrum.

Resultaten

Berkelland Bespaart is afgerond. Stimulering van de verduurzaming van de bestaande bouw gebeurt inmiddels via de 'Isolatie Subsidie Achterhoek' (ISA). Per december 2023 is de subsidie Berkelland Bespaart gestopt omdat het einde van het budget in zicht was. In 2024 zijn er daarom geen nieuwe subsidieaanvragen binnen gekomen, en zijn slechts lopende subsidieaanvragen afgerond. Er lopen nog enkele aanvragen. We verwachten deze binnen het beschikbare budget af te ronden.

2.5 | Integrale wijkaanpak Neede Noord Oost

Doel

Verduurzaming particuliere woningvoorraad via projectmatige wijkaanpak als onderdeel van Neede Noord Oost.

Onze aanpak

Project Neede Noord Oost is onderdeel van de door Berkelland, Bronckhorst en Doetinchem aangevraagde Specifieke Uitkering (SpUk) voor herstructurering volkshuisvesting bij het Volkshuisvestingsfonds. De aanvraag richt zich op kwetsbare wijken die onder gemiddeld scoren op de indicator woonkenmerken en ten minste één van de volgende indicatoren: Veiligheid; Werk en inkomen, of; Opleiding en jeugd. Op basis van intern onderzoek is in Berkelland gekozen om Neede Noord Oost (westelijk deel van Ruwenhof-Meijersveld) in de integraliteit op te knappen. De subsidie-regeling toekomstbestendige woningen Neede Noord Oost loopt van 2023 t/m 2031. De wijk Neede Noord Oost bestaat uit 462 woningen (40% sociale huur en 60% particulier eigendom). ProWonen draagt zorg voor het toekomstbestendig maken van de corporatie woningen, en de gemeente zal met gerichte subsidies bijdragen aan de modernisering van de woningvoorraad in particulier eigendom. De uitvoering van subsidies en communicatie wordt uitgevoerd door het Energieloket Achterhoek. Er zijn voor huishoudens subsidies beschikbaar voor verschillende doelen:

- Verbetering energieprestatie
- Langer zelfstandig wonen
- Klimaatadaptatie
- Gezonde (asbest) en veilige leefomgeving

Vanuit de duurzaamheidsopgave is het doel slecht geïsoleerde woningen te verbeteren. De regeling is gericht op huizen met een energielabel van C of slechter. 90% van de woningen in de wijk komt hiermee in aanmerking voor de regeling. In januari 2024 is de Isolatiesubsidie Achterhoek 'Klussen zonder kosten' gestart en in september 2024 Isolatiesubsidie Achterhoek 'Geld voor gemak'. Om de regelingen onder de aandacht te brengen en inwoners te ondersteunen bij hun aanvraag zijn de volgende activiteiten in 2024 georganiseerd:

Bijeenkomsten: Organiseren van bewonersbijeenkomsten om informatie te verstrekken en ervaringsverhalen te delen.

Adviesgesprekken: Aanbieden van bewonersadviesgesprekken aan huis en telefonische consulten voor hulp bij subsidieaanvragen.

Campagnes: Voeren van wijkgerichte campagnes via nieuwsbrieven en huis-aan-huis brieven.

Loket op locatie: In 2024 elke twee weken een Loket op Locatie in de wijk om bewoners direct te kunnen helpen met hun verduurzamingsvraagstukken en subsidieaanvragen.

Resultaten

Totaal aantal aanvragen per jaar:

- 2023: 27 aanvragen
- 2024: 14 aanvragen

Totaal aantal per onderdeel (2023 en 2024):

- Afkoppelen hemelwater/klimaatadaptatie: 5 aanvragen
 - Energiemaatregelen: 31 aanvragen
 - Levensloopbestendige maatregelen: 2 aanvragen
 - Onderhoud en asbest: 3 aanvragen
- Bewonersadviesgesprekken: 20 gesprekken aan huis gevoerd in 2024

2.6 | Aanpak energiearmoede

Informeren, faciliteren en ondersteunen

Doel

De structurele aanpak energiearmoede richt zich op het informeren, faciliteren en ondersteunen van huishoudens die te maken hebben met energiearmoede.

Onze aanpak

Gemeenten hebben in drie tranches in 2022 en 2023 in totaal € 550 miljoen ontvangen voor de aanpak van energiearmoede via de SPUK Aanpak Energiearmoede. Het doel voor 2024 was om 100 huishoudens in de gemeente Berkelland te helpen met energiebesparing met Bespaarhulp aan Huis.

Bespaarhulp aan Huis

We helpen huishoudens die te maken hebben met energiearmoede met energiebesparende producten en advies op maat door een bespaarcoach. De basis aanpak bestaat uit de volgende elementen:

- **Gedragsverandering:** Coaching om huishoudens bewust te maken van energiezuinig gedrag.
- **Energiebesparing:** De bespaarcoach geeft tips over kleine maatregelen zoals radiatorfolie en ledlampen.
- **Witgoedregeling:** Vervangen van verouderd witgoed met energiezuinige apparaten.

Subsidieregeling laag besteedbaar inkomen

Deze subsidie is speciaal ontwikkeld voor huishoudens met een laag besteedbaar inkomen. Dat wil zeggen dat het huishouden

samen in het jaar 2023 een inkomen hadden dat niet hoger was dan € 44.000,-.

Resultaten

Bespaarhulp aan huis

95% van de deelnemers voor het programma Bespaarhulp aan Huis woont in een huurwoning en 5% in een koopwoning. In 2024 hebben er 100 huishoudens deelgenomen aan het coachingstraject bespaarhulp aan huis. Er zijn 388 kleine maatregelen uitgevoerd. De financiering van deze wordt gedekt uit de Specifieke Uitkering.

Witgoedregeling

Er zijn 32 vouchers toegekend, ingewisseld en gedeclareerd door de leveranciers.

Isolatiesubsidie laag besteedbaar inkomen

In 2024 hebben 42 huishoudens de isolatiesubsidie laag besteedbaar inkomen aangevraagd. 23 aanvragen zijn hiervan in 2024 verleend met een totaal bedrag van € 53.907,25. De overige aanvragen zijn in 2025 uitgekeerd of zijn nog in behandeling.

3.1 | Zonnige bedrijven Achterhoek

Adviseren

Doel

Maximale inspanning voor zoveel mogelijk zon op dak

Onze aanpak

Van 2017 tot 2022 heeft het programma zonnige bedrijven Achterhoek gelopen. Vanwege de netcongestie problematiek hebben we in Berkelland in 2023 en 2024 geen actieve promotie ondersteund. Enkele bedrijven die zich uit eigen beweging meldden zijn wel geholpen. De beschikbare middelen hebben we omgezet naar een bijdrage aan het project 'Verdienmodellen met hernieuwbare energie op het eigen erf' (ook bekend als het ALAVE-project) van o.a. LTO noord, Petawatts, Agem en Rabobank. Dit project stimuleert slimme energiesystemen op het erf 'achter de meter'.

- ALAVE wordt grotendeels gefinancierd door Regiodealmiddelen.
- In Haarlo had een boer zijn energie met zonnepanelen en batterij op eigen erf al gerealiseerd (voor deze presentatie al). Dit praktijkvoorbeeld helpt de bewustwording.
- Het is nog te vroeg voor conclusies of bedrijven actie hebben ondernomen om iets op eigen erf te doen.

Resultaten

12 maart 2024 is in het gemeentehuis een (pilot) bijeenkomst geweest, waarbij de projectpartners gezamenlijk een presentatie hebben gegeven. In deze presentatie namen ze agrariërs mee in hoe ze zelf hun energie konden regelen achter de meter. Door slim gebruik te maken van hun energie, zelf energie op te wekken (door zonnepanelen) en een batterij.

- Opkomst was beter dan verwacht en de presentatie werd goed ontvangen.
- In alle acht Achterhoekse gemeentes is vervolgens deze prestatie gehouden.

3.2 | Duurzaam Ondernemerscentrum Achterhoek

Adviseren

Doel

Het Duurzaam Ondernemerscentrum Achterhoek (DOA) helpt bedrijven om innovatie, energie, duurzaamheid en circulariteit te verankeren in hun bedrijfsvoering.

Onze aanpak

De regionale werkgroep Verduurzaming bedrijven is namens de Achterhoekse gemeenten de opdrachtgever van DOA. De DOA is de opvolger van de MKB-/DOE-scan-aanpak. De opgebouwde kennis en expertise is via de Samenwerkende Industriekringen Achterhoek (SIKA) overgedragen aan DOA. DOA heeft drie hoofdpijlers:

1. Eerstelijns ondersteuning individuele ondernemers
 2. Ondersteuning van collectieven, zoals parkmanagementorganisaties, industriekringen en ondernemersverenigingen
 3. Ondersteuning ondernemersorganisatie bij regionale vraagstukken
- DOA focust zich in het aanloopjaar (mei 2023 – 7 juli 2024) vooral op energievraagstukken en geleidelijk ook meer op circulariteit. In de loop van de tijd kunnen ook klimaatadaptatie en biodiversiteit/natuur inclusief toegevoegd worden.

Resultaten

Campagnes centrumondernemers

Voor centrumondernemers (detailhandel, horeca, dienstverlening) organiseert DOA compacte campagnes van een hele of halve dag. Deze zijn vooral bedoeld om ondernemers te adviseren over laaghangend fruit en om contact op te bouwen. In de tabel hieronder staat de hoeveelheid campagnes die zijn uitgevoerd.

Bedrijvenparken – individueel

De bedrijven nemen een energieadvies af om een beeld te krijgen van hun wettelijke verplichtingen, welke rendabele maatregelen ze kunnen treffen en hoe ze hun bedrijf kunnen verduurzamen. Recent is daar de behoefte bijgekomen om een beeld te krijgen van het risico op netcongestie. De energieadviezen hebben een langere looptijd.

	Achterhoek breed	Gemeente Berkelland
Campagnes centrumondernemers	12 kernen	2 kernen Eibergen en Neede
Energieadviezen	26	2

Bedrijvenparken – collectief

Bedrijventerrein Ruurlo heeft meegedaan aan de pilot: meten is weten. Hierin werd een plan opgesteld hoe bedrijven zouden kunnen samenwerken. Deze pilot staat beschreven in de factsheet 3.4 bedrijventerreinen Berkelland.

Een van de doelstellingen van het DOA was 75 energieadviezen, dit is niet gehaald.

- Dit komt voor een deel door de netcongestie
- en dat bedrijven andere prioriteiten hebben.
- Maar ook het oprichten van DOA, de overgang van de activiteiten tussen verschillende projecten en enige rolonduidelijkheid hebben de afstemming en aansturen tussen de regionale werkgroep en DOA bemoeilijkt.

Het pilotjaar heeft de regio veel geleerd over de noodzaak van een heldere opdracht en transparante uitvoering. We hebben weer de neuzen dezelfde kant op.

3.3 | Stimulerings- lening bedrijven en instellingen

Faciliteren

Doel

Maatschappelijke organisaties en bedrijven ondersteunen bij het verduurzamen en moderniseren van hun pand in Berkelland

Onze aanpak

Sinds 2013 bieden wij organisaties en bedrijven leningen voor verduurzaming aan. Het Energieloket Achterhoek controleert of de aanvrager voldoet aan de voorwaarden en het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting beheert de lening. De lening heeft een gunstige vaste rentevoet.

Resultaten

In 2024 is er 1 nieuwe lening uitgegeven. Dat betekent dat we op dit moment 5 lopende leningen hebben in dit segment. De kosten voor de uitvoering kunnen we dekken vanuit de rente inkomsten.

Ontvangen aflossingen	€ 13.857
Ontvangen rente	€ 6.436
Verstrekke leningen	€ -50.000
Betaalde vergoedingen SVn	€ -583
Resterend budget (per 28-02)	€ 161.460
Bestedingsruimte (per 28-02)	€ 161.460

3.4 |Bedrijven-terreinen Berkelland

Inspireren, adviseren, activeren en faciliteren

Doel

De bedrijventerreinen in Berkelland inspireren, adviseren, activeren en faciliteren om een bijdrage te leveren aan de energietransitie.

Onze aanpak

Vanuit verschillende rollen heeft de gemeente hieraan meegewerkt op de verschillende bedrijventerreinen in de gemeente.

Resultaten

Borculo:

Door in samenwerking met de gemeente eerst een goed parkmanagement op te zetten, wil bedrijventerrein Borculo een toekomstbestendig bedrijventerrein worden. Dit door bij het begin te beginnen op het bedrijventerrein Borculo (eerst de infrastructuur aanpassen) en daarna grotere projecten op te gaan pakken.

Ruurlo:

Pilot meten is weten. Het Duurzaam Ondernemerscentrum Achterhoek (DOA) heeft een pilot uitgevoerd op bedrijventerrein Ruurlo (met enkele bedrijven). Dit om het netcongestieprobleem in kaart te brengen en met eventuele oplossingen hiervoor te komen. Hieruit zijn onder andere de volgende leerpunten naar voren gekomen:

- Hulpvraag kan het beste vanuit de bedrijven zelf komen.

- Er moet urgentie gevoeld worden vanuit de bedrijven om hieraan mee te werken.
- Er moet goede interactie plaatsvinden tussen alle belanghebbenden.

Agrarisch cluster Geesteren:

Haalbaarheidsonderzoek Biogas. Hoewel dit niet een bedrijventerrein betrof ging het hier wel om een geografisch geclusterde groep van bedrijven met een gezamenlijk vraagstuk. Meerdere scenario's zijn uitgewerkt over een rendabele businesscase voor biogasproductie. Er zijn mogelijkheden die haalbaar zijn qua grondstoffen, techniek, samenwerking, ruimtelijke voorwaarden en financiering. Maar op dit moment zijn de nationale voorwaarden vanuit de SDE te onzeker.

Alle bedrijventerreinen:

Het DOA is op dit moment bezig met een inventarisatie over alle bedrijventerreinen in de Achterhoek. Om per gemeente tot 2 bedrijventerreinen te komen die de meeste potentie hebben om een energiehub (in welke vorm dan ook) te gaan vormen. Het DOA heeft al een eerste gesprek gehad met alle gemeentes hierover en komen begin 2025 met de resultaten van deze verkenning terug bij alle gemeentes.

Vooruitblik

De samenwerking op het bedrijventerrein Borculo zal ook in 2025 worden voortgezet.

Begin 2025 komt het DOA met de resultaten van hun verkenning op de bedrijventerreinen. Hierna zullen vervolgstappen gezet worden op twee bedrijventerreinen in de gemeente Berkelland. Daarna kan gekeken worden of dit ook op de andere twee bedrijventerreinen gedaan zou kunnen worden in dezelfde vorm.

3.5 | Energie- maatregelenlijst (EML) controles

Activeren

Doel

Bedrijven activeren om duurzaamheidsinvesteringen die zich binnen vijf jaar terug verdienen (de erkende maatregelen lijst (EML)) te laten controleren door de Omgevingsdienst Achterhoek (ODA).

Onze aanpak

Landelijk is ingeschat dat minimaal 20% van de bedrijven met een hoog energieverbruik achterblijven in het nemen van noodzakelijke energiebesparende maatregelen. Bedrijven zijn verplicht te voldoen aan de minimale eisen van de Wet milieubeheer, wat betekent dat ze duurzaamheidsinvesteringen moeten doorvoeren die zich binnen vijf jaar terugverdienen (maatregelen die op de Erkende Maatregelenlijst (EML) staan). Door hierop te controleren, moeten bedrijven verantwoording afleggen.

Daarom is ervoor gekozen om via controles door de ODA, in opdracht van de gemeente Berkelland, bedrijven te activeren om de duurzaamheidsinvesteringen die zich binnen vijf jaar terugverdienen (de EML-maatregelen) te laten controleren. Hiervoor is een plan van aanpak opgesteld voor de periode 2021 tot 2024. Voor de gemeente Berkelland was het plan om jaarlijks 55 controles uit te voeren.

Resultaten

Gestarte administratieve controles (opvragen energiegegevens voor informatieplicht en voorbereiding EML controles)

t/m 31-12-2023	100 waarvan allen afgerond
2024	47 waarvan 3 nog niet afgerond in 2024

Gestarte toezichtscontroles

t/m 31-12-2023	282 waarvan 247 voor 2024 afgerond, 29 in 2024 afgerond en 6 nog niet afgerond in 2024
2024	56 waarvan 24 nog niet in 2024 afgerond

Gestarte hercontroles

t/m 31-12-2023	1 die afgerond is in 2024
2024	4 waarvan 2 in 2024 afgerond

4.1 | Verduurzaming maatschappelijke gebouwen

Subsidiëren

Doel

Het ondersteunen van maatschappelijke organisaties bij de verduurzaming van hun accommodaties.

Onze aanpak

Om maatschappelijke organisaties doelmatig te ondersteunen zijn we in 2023 gestart met een pilot procesbegeleiding. Deze was aanvullend op de sinds 2008 bestaande duurzaamheidssubsidie van € 10.000. De extra begeleiding moet organisaties helpen complexere projecten te ondernemen en externe subsidies te benutten.

Resultaten

In 2024 liepen er 15 projecten in de procesbegeleiding mee. Deze projecten lopen nog. Ter onderbouwing van de nieuwe subsidie voor maatschappelijke accommodaties heeft er een tussenevaluatie plaatsgevonden. Daar kwam uit naar voren dat gemeentelijke subsidies ter waarde van € 90.000 hebben ondersteund bij een investering van € 541.494 in de verduurzaming van accommodaties. Dit investeringsbedrag zal nog stijgen (vijf projecten zijn nog niet aan het uitvoeren).

4.2 | Ondersteuning maatschappelijke initiatieven

Subsidiëren

Doel

Het verbeteren van de organisatiegraad rondom energie-initiatieven.

Onze aanpak

Vanuit het Dialoogplatform Energietransitie is het advies gekomen om ondersteuning te bieden aan initiatieven vanuit de maatschappij. Via deze maatwerk-subsidie pakken we dit advies praktisch op. De subsidie is gericht op het dekken van kosten voor haalbaarheidsonderzoeken van projecten die anders geen perspectief hebben. Er is per project maximaal € 10.000 beschikbaar. Ter ondersteuning zijn er procesbegeleiders aangetrokken die een idee begeleiden totdat zij klaar zijn om een concrete hulpvraag te vormen.

Resultaten

De regeling is in september 2024 opengezet. In december 2024 hebben we een workshop georganiseerd. Deze workshop had als thema 'van idee naar projectplan'. We zijn nu met drie projecten in de voorbereidende fase. We zijn met het proces gestart, concrete uitkomsten volgen.

5.1 | Monitoring zonneparken

Informereren

Doel

Toezien op de bouw- en exploitatiefase van de vergunde zonneparken. 3 vergunningsaanvragen lopen nog. Via de RES draagt de gemeente Berkelland bij aan de opgave voor zon op land uit het klimaatakkoord. De vergunningen hiervoor dienen voor 1 januari 2025 te zijn verleend, voor realisatie voor 2030.

Onze aanpak

Op basis van het beleid Ruimtelijke ordening en Duurzame Energie (RODE, 2018) faciliteerden wij zonneparken in Berkelland. Hierbij stellen we eisen aan de landschappelijke inpassing, procesparticipatie en financiële participatie. Sinds de vaststelling van de RES Achterhoek 1.0 (november 2021) staan wij geen nieuwe zonneparken meer toe.

Financiële participatie

Bij de vergunningverlening zijn er ook afspraken opgenomen over de mogelijkheden waarmee de lokale bevolking kan meeprofiten met de opbrengsten van het zonnepark. Voor financiële participatie (eigendom of obligaties) bleek de interesse vanuit de omwonenden erg beperkt. Enkele zonneparken hebben voorgesteld om de financiële participatie op een andere manier ingevuld te krijgen.

Resultaten

Dit zijn onze 12 zonneparken (peilmoment december 2024)

Zonnepark	Omvang in ha	Jaaropbrengst KWh	Status
Batendijk	8,60	8.000.000	In bedrijf
Bellegoor	9,50	8.900.000	Vergund onherroepelijk
Boksveenweg	9,40	10.200.000	In bedrijf
Brokersweg	9,00	10.000.000	In bedrijf
Dievelman	17,00	11.000.000	In bedrijf
Eimersweg	13,30	12.750.000	In bedrijf
Hekweg	1,60	1.500.000	In bedrijf
Hoondermaatsweg	11,40	11.000.000	In bedrijf
Hupsel	18,00	11.000.000	Vergund niet onherr.
Munsterjansdijk	12,00	11.400.000	In bedrijf
Ruilverkavelingsweg	18,00	14.000.000	In bedrijf
Twijggraven	11,60	10.000.000	Ingediend nog aanv. ond.
Totaal in bedrijf	100,30	89.850.000	
Totaal alle zonneparken	139,40	119.800.000	

In 2020 heeft de raad een maximum gesteld van 140 hectare voor zonneparken op cultuurgrond. De zonneparken Hekweg (bedrijventerrein) en Bellegoor (vuilstort) vallen niet onder dit maximum. De 12 zonneparken voor grootschalige opwek zijn onze bijdrage voor grootschalige opwek zon-op-land voor de RES. Zij leveren een verwachte opbrengst van bijna 120 miljoen kWh (= 0,120 TWh). Van deze 12 zonneparken zijn er inmiddels 9 in bedrijf. Van de drie overige is er 1 onherroepelijk vergund (Bellegoor), ligt er 1 bij de rechtbank (Hupsel) en bij de derde is de aanvraag ingediend maar lopen er nog onderzoeken (Twijggraven).

Financiële participatie

Voor de andere invulling voor de financiële participatie zijn de zonnepark exploitanten en de omwonenden aan zet. Als gemeente hebben wij een monitoringrol. Om het gesprek aan te gaan is er een bewonersgroep geformeerd met een vertegenwoordiger uit de besturen van de Dorpsbelangen verenigingen die in hun gebied te maken hebben met een zonnepark.

Die bewonersgroep is met de zonnepark exploitanten in gesprek gegaan om te kijken of een aanpassing van de participatie-afspraken mogelijk was. Eind 2024 heeft die bewonersgroep daarvoor voorstellen gestuurd naar de vier zonnepark exploitanten. Naar verwachting worden die voorstellen begin 2025 uitgewerkt en afgerond.

5.2 | Herijking RODE beleid

Realiseren beleid

Doel

Het faciliteren van grootschalige duurzame energieopwek (zon- en windenergie) met heldere kaders.

Onze aanpak

Sinds februari 2018 hebben wij het beleid Ruimtelijke Ordening en Duurzame Energie (RODE). Hiermee faciliteren wij zonnedaken, zonnepark-initiatieven, biogasinstallaties en kleinschalige windmolens. Voor grootschalige windinitiatieven werken we sinds 2022 met Oost Gelre aan een nieuw Windkader voor Zoekgebied K.

Resultaten

We staan niet meer grootschalige zonneparken toe dan de bestaande 12 initiatieven (zie betreffende factsheet). De zonnedaken, biogas en kleinschalige windmolens faciliteren we nog wel, maar hebben andere uitdagingen die wij als gemeente niet met een aanpassing van ons RODE-beleid kunnen verhelpen.

Samen met Oost Gelre hebben we voor het nieuwe Windkader de afgelopen 2 jaar een intensief beleidsparticipatieproces doorlopen, met name met de inwoners en organisaties van Zoekgebied K.

Enkele uitkomsten van dit proces zijn:

- Tijdens het participatieproces werd nogmaals duidelijk dat over windmolens veel weerstand, zorgen en onduidelijkheid zijn. Ondanks onze inspanningen hebben we deze niet bij iedereen en niet helemaal kunnen wegnemen.
- Het is geen realistisch doel om 100% draagvlak te creëren voor windmolens. Daarom hebben wij gestreefd naar een transparant, informatief en zorgvuldig proces. In de hoop dat we de acceptatie konden vergroten. Wij vinden dat we in die opzet zijn geslaagd.
- Veel zorgen en wensen gingen over voorwaarden waar wij zeer beperkte invloed op hebben, zoals de landelijke geluidsnormen.
- Lokaal eigendom en zeggenschap van de omwonenden bij de uiteindelijke projectontwikkeling was ook een belangrijk thema. Voorwaarden hiervoor hebben we opgenomen, maar de nieuwe Energiewet gaat ons daar meer wettelijke basis geven.

We verwachten in de eerste helft van 2025 een voorstel Windkader aan de raden aan te bieden.

5.3 | Grootschalige elektrische opslag

Faciliteren

Doel

Netbewuste grootschalige elektriciteits-opslag mogelijk maken.

Onze aanpak

Op 19 december 2023 is er door het college besloten om vooruitlopend op het nog vast te stellen regionale beleid voor grootschalige batterijopslag geen omgevingsvergunningen te verlenen aan initiatieven die niet in het bestemmingsplan passen. Er lagen op dat moment meerdere principeverzoeken op tafel voor zowel 'stand-alone' locaties als voor opslaglocaties achter de meter, welke verzoeken nog niet behandeld zijn. Door op dit moment nog een pas op de plaats te maken en geen grootschalige opslag toe te staan, voorkomen we dat we het stroomnet teveel belasten. We staan pas netbewuste elektriciteitsopslag toe als we duidelijke kaders hebben van het Rijk en/of de netbeheerders. Via de RES Achterhoek stemmen we het beleid af met de andere gemeenten, provincie en de netbeheerder.

Resultaten

Op dit moment zijn er vijf principeverzoeken waarvan een officiële aanvraag is ingediend bij de gemeente en met een partij is er alleen een overleg geweest over een mogelijke locatie. In de tabel hieronder staat informatie over alle verzoeken die op dit moment bekend zijn bij de gemeente.

Initiatief	Locatie	In de buurt van	Aansluiting netwerk
1	Borculo	Onderstation Borculo	Stand <u>alone</u>
2	Eibergen	Onderstation Eibergen	Stand <u>alone</u>
3	Eibergen	Zonnepark Hupsel	Achter meter
4	Borculo	Onderstation Borculo	Stand <u>alone</u>
5	Neede	Zonnepark Munsterjansdijk	Achter meter
6	Geesteren	OS Borculo	Stand <u>alone</u>

Formeel is het wel zo dat wij verzoek 4 niet kunnen tegengehouden met het besluit van 19 december 2023, omdat deze binnen het bestemmingsplan past. We zijn wel in goed overleg hierover met de initiatiefnemer en de netbeheerder Liander.

6.1 | Regionale samenwerking

Co-creëren

Doel

De schaal van de Achterhoek is vaak nodig om de energietransitie goed te kunnen uitvoeren. We stellen gezamenlijke doelen en maken afspraken over samenwerking.

Onze aanpak

*Regionaal uitvoeringsprogramma
Energietransitie:*

Als uitwerking van het Akkoord van Groenlo (AvG) 3.0 hebben we een regionaal uitvoeringsprogramma (RU23) met daarin onze doelstellingen en afspraken hoe we als regio samenwerken. Hieronder vallen de overleggen van wethouders duurzaamheid, de duurzaamheids-coördinatoren, de regionale werkgroepen, het warmtecoördinatoren-overleg, het Energieloket en Agem gemeentelijke Energie. Onze inbreng in dit programma is substantieel en pro-actief.

Aanpak RES Achterhoek:

De RESsen zijn door het Rijk ingesteld om de landelijke doelen voor 2030 voor grootschalige elektriciteits-opwek te halen. De RES doelstelling draagt bij aan de RU23, maar kent haar eigen aansturing en verantwoording. De RES Achterhoek 1.0 is in 2021 vastgesteld en bevat de taakstelling van 1,35 TWh opwek. Daarvan is nog een deel niet gealloceerd. De RES 2.0 wordt nu uitgewerkt en zal de verdeling bevatten.

*Regiotafel Circulaire economie en
energietransitie*

De CEET is de bestuurlijke afstemmingstafel gefaciliteerd door de 8RHK Ambassadeurs.

Ondernemers overheden en onderwijs wisselen kennis uit en ondersteunen gezamenlijke projecten. O.a. de middelen vanuit de Regiodeals worden hier toebedeeld.

Resultaten

Resultaten AvG/RU: we maken een professionaliseringsslag.

- De doelen hebben we doorgerekend met een model wat dezelfde uitgangspunten kent als de landelijke Klimaat en Energieverkenning van het Rijk/PBL. Definities en wijze van monitoring zijn daarmee strak getrokken.
- Het RU gaat uit van programmatisch werken, waarin we willen sturen op tijd, geld en kwaliteit. Rolverdeling en manieren van bijsturen hebben we afgesproken. Zo hebben we explicieter de werkgroepen benoemd en werkplannen opgesteld.
- Als Berkelland pakken we een actieve en trekkende rol.

Resultaten RES Achterhoek

RES 1.0 is redelijk goed op weg. De pijplijn voor zon op land is bekend en grotendeels operationeel. Wind op land bevat grotendeels bestaande windparken. Lopende beleidsontwikkeling in verschillende gemeenten zal uitwijzen hoeveel en wanneer de windopgave (excl. RES 2.0 opgave) ingevuld kan worden. Zon op dak kent een zeer ambitieuze opgave, die sterk beperkt wordt door de netcongestie.

Resultaten CEET

Meerdere projecten hebben cofinanciering. Dit zijn o.a.: Meten is weten (bedrijventerrein Ruurlo); de DOA; Vliegwielen energietransitie in agrarische sector.